

Havainnot ja tutkimuslupakäytännöistä (/Ajankohtaista?id=163)

Kolumni 5/2021 | 4.6.2021

Olen työskennellyt nelisen kuukautta kahdessa kiinnostavassa valtion tutkimusrahoitteisessa sosiaalityön hankkeessa. Toisessa tutkitaan tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa ja toisessa rakenteellista sosiaalityötä. Molemmissa hankkeissa ensisijaisena vastuutehtävänäni on suunnitella ja toteuttaa kyselytutkimus. Mielenkiintoisia huomioita, erityisesti määrällisen tutkimuksen toteuttamiseen liittyen, on tullut jo tässä lyhyessä ajassa. Nostan näistä huomioista esiin yhden. Se on tutkimuksen tekemiseen liittyvät tutkimuslupakäytännöt: käytännöt vieläpä erittäin moninaisessa monikossa.

Suurissa kaupungeissa ja kuntayhtymissä on tarkka prosessi tutkimuslupahakemuksille ja niiden käsittelylle. Prosessi ja sisällöt ovat tarkasti ohjeistettuja kaupunkien ja kuntayhtymien internet-sivuilla. Pienempien kuntien sivuilta löytyy harvemmin ohjeistuksia. Hakemuksiin liittyvät käytännöt vaihtelevat: on omia hakemusohjeita sähköisinä ja paperisina, osa edellyttää hakijan henkilökohtaisen tunnistautumisen, osan hakemuksista tulee (jopa korona-aikana) olla musteella allekirjoitettuja, osaan riittää sähköinen allekirjoitus, osaan ei tarvita allekirjoitusta ollenkaan. Osaan hakemuksista tulee etukäteen sopia yhteyshenkilö, mikä on työteliästä hakemusvaiheessa, mutta ihan loistava käytäntö kyselyn levittämisen kannalta. Hakemuksiin pyydetään sisällyttämään vaihtelevan sisältöisiä liitteitä. Osa hakemuksista tulee lähettää sähköpostitse kirjaamoon, osa tiettyyn roolisähköpostiin, osa molempiin, osa lisäksi yhteyshenkilölle. Lisäksi Suomessa on tärkeä toimia vähintään kahdella kielellä, ainakin suomeksi ja ruotsiksi. Ja vielä yksi tärkeä yksityiskohta: Suomessa on tällä hetkellä 150 kuntaa ja kaupunkia sekä 28 kuntayhtymää. Näin ollen hakemuksia ja niiden liitteitä tulee tehdä lukuisia ja niiden hallinnointi on ihan oma taitolajinsa: tarkkuus ja systemaattisuus ovat avaintekijöitä.

Tätä tekstiä kirjoittaessani en tunne kunnallisen päätöksenteon laillista perustaa riittävän hyvin voidakseni arvioida, millainen prosessi tutkimuslupapäätöksen tekeminen on tai millainen päätös tutkimuslupahakemukseen tulee antaa. Joka tapauksessa kuntien ja kuntayhtymien vastaukset tutkimuslupahakemuksiimme ovat olleet vaihtelevia. Yksi vastaa sähköpostiin: myönnämme tutkimusluvan. Toinen tekee lyhyen toteavan ja kolmas pitkän muotoillun viranhaltijapäätöksen. Neljäs tekee tarkan viranhaltijapäätöksen tarkennuspyyntöjen jälkeen. Viides lähettää yksityiskohtaisen päätöksen liitteenä listauksen kyselyn välittämiseen liittyvistä yhteyshenkilöistä sähköpostiosoitteineen. Osassa päätöksistä on mukana lakipykälä ja oikaisuvaatimusohjeita, osassa ei. Osa lähettää päätöksen maapostina, osa sähköpostitse, osa molempina; osassa on allekirjoitukset sähköisenä, osassa musteella kirjoitettuna, osassa ei ollenkaan. Osassa kunnista ja kuntayhtymistä hakemus ei etene päätöksentekoon asti.

Edistääksemme tutkimukseen perustuvan tiedon tuotantoa, mahdollistaaksemme käytäntörelevantin tutkimustiedon hyödynnettävyyttä päätöksenteon tukena sekä kaiken kaikkiaan vahvistaaksemme tutkimusperustaista toimintakulttuuria sosiaalityössä, tarvitsemme nopeamman ja suoremman tien kerätä valtakunnallista tietoa. Samalla voidaan säästää tutkijoiden ja kuntien resursseja. Ajattelen, että tutkimuslupakäytännöissä on rakenteellisen kehittämisen paikka: siirtyä useista käytännöistä yhteen käytäntöön. Ehdotukseni on, että kunnille ja kuntayhtymille

voisi kehittää yhteisen sähköisen tutkimuslupahakemusohjan (liitteinen). Tällöin samalla hakemuksella voisi hakea tutkimuslupaa kaikista kunnista ja kuntayhtymistä. Samalla on muistettava turvata vastaajien ja heidän organisaatioidensa oikeudet: jokaisella on oikeus päättää itse omasta osallisuudestaan ja osallistumisestaan.

Tutkimuslupaprosessi on aihe, joka mietityttää varmasti jokaista tutkijaa jossain vaiheessa tutkimusuraa tai -hanketta. Siitä olisikin mielekästä keskustella yhdessä, laajemmalla tutkijaporukalla, mutta myös kuntien ja kuntayhtymien päättäjien sekä itse tutkimukseen osallistuvien kanssa. Lienee selvää, että tutkimusprosessiin liittyvät kysymykset näyttäytyvät erilaisina erilaisissa rooleissa toimiville.

Sirpa Kannasoja
yliopistotutkija

LATU-hanke: Lapsen tukena - tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta lapsi- ja perhesosiaalityössä, ks.

<https://r.jyu.fi/latuhanke> (<https://r.jyu.fi/latuhanke>)

MoRa-hanke: Monitoimijainen rakenteellisen sosiaalityön toimintamalli tulevaisuuden sosiaali- ja terveystaloudessa, ks. <https://r.jyu.fi/morahanke> (<https://r.jyu.fi/morahanke>)

Kategoriat: Ajankohtaista (/Blog_Categories?cat=a), Kolumni (/Blog_Categories?cat=b)

Blog Home (/Ajankohtaista) Newer Entry (/Ajankohtaista?id=164) Older Entry (/Ajankohtaista?id=162)

Sosiaalityön tutkimuksen seura – Föreningen för forskning i socialt arbete on vuonna 1998 perustettu tieteellinen yhdistys, jonka tarkoituksena on saattaa yhteen sosiaalityön tutkijoita ja käytännön toimijoita sekä toimia väylänä sosiaalityön tutkimuksen ja ammatillisten käytäntöjen välillä.

Seuraa ajankohtaisia tiedotteitamme Sosiaalityön tutkimuksen seuran Facebook (<https://www.facebook.com/Sosiaality%C3%B6n-tutkimuksen-seura-399871276725193/>)- ja Twitter (<https://twitter.com/sostyontutkimus>)-sivuilta!

Tulossa:

Sosiaalityön tutkimuksen päivät 2023

xx. - xx.2. 2023 Helsingin yliopisto